

Mūzeja gariņš stāsta

24. Uz Mūzeju atnāk mežs

Jā, gandrīz kā Šekspīra *Makbetā* Birnamas mežs, tā muzeju naktī maijā Latvijas mežs atnāca uz Latvijas Okupācijas muzeju un tur aug vēl joprojām. Katreiz, kad lidinos augšup pa kāpnēm no vestibila uz koridoru pirmajā stāvā, redzu mežu un kokos pakārtu šūpuli. Ko gan tas tur dara? Un kāpēc mežs atnāca uz muzeju?

Vienkārši, bet sarežģīti. Šā gada maija Mūzeju nakts tēma bija "Šūpulis". Un mūsu Mūzejs aicināja apmeklētājus apskatīt "1945. gadā mežā kārtu šūpuli neatkarības atjaunošanai." Tai naktī Mūzeju apmeklēja 803 cilvēku, lielākoties jaunieši. Tieši viņiem kā liecinieks uz Mūzeju atnāca mežs ar šūpuli. Tajā negulēja vis bērniņš, bet tai laikā latviešu jauniešu gatavotas un izplatītas skrejlapīņas. Toreiz Latviju Latvijas neatkarība reāli varēja izdzīvot tikai mežā – Latvijas nacionālo partizānu bruņotajā pretestībā otrreizējai padomju okupācijai vai arī ārpus meža – Latvijas valstij uzticīgo cilvēku sirdīs un prātos.

Viens no cilvēkiem, kas mums jāpatur atmiņā un piemiņā ir Pēteris Supe, toreiz 24 gadus jauns latvietis, bet jau galvenais agronoms Abrenes apriņķī. Vēl Latvijā nebija beidzies kaņš, kad viņš ar līdzcīnītājiem jau 1944. gada decembrī dibināja Latvijas Nacionālo partizānu apvienību (LNPA). Tās statūtos teikts: "Apvienība uzstāda par savu augstāko mērķi cīnīties ar ieročiem rokās un politiski, kopā ar latvju tautas lielāko vairumu par neatkarīgās demokrātiskās Latvijas Republikas atjaunošanu." Laikā, kad Latvijas valsti bija iznīcinājuši padomju komunisti un vācu nacisti, radās cilvēki, kuņi uzņēmās vadību valsti atjaunot ieročiem rokās. Viņi kļuva par meža brāļiem, jo mežs bija viņu patvērums. Bīstams patvērums, kā liecina Vitālija Donskiha no dzeloņstieplēm veidotais "Mežs."

Apvienībai pievienojās daudzas grupas Ziemeļlatvijā. Stompaku purva saliņās starp Balviem un Viļāniem viņi izbūvēja nometni ap 350 partizāniem. Čekisti nometni atklāja, un tai 1945. gada 2. martā uzbruka ap 500 čekas kaņavīru. Tā bija varbūt pati lielākā kauja meža brāļu vēsturē. Krita 28 partizāni un 46 čekisti. Latvieši no aplenkuma izlauzās un pret pārspēku cīnījās tālāk. LNPA pastāvēja līdz 1953. gadam.

Bet Pēteris Supe, kuņu mežā pazina ar segvārdu "Cinītis," domāja tālāk. Viņš izstrādāja statūtus Latvju nacionālās jaunatnes apvienības statūtus. Jaunieši sabiedrībā turpināja darbu, ko partizāni mežā veica ieročiem rokās. Kad viss likās zaudēts, mežā kāra šūpulīti latvju tautas brīvībai. Bija jāgaida vairāk nekā 40 gadu, kad bērns pieauga un Latvijai atnesa brīvību.

Taču Pēteri Supi, viņa brīvības cīnītājus un patriotiskos jauniešus vajāja ne tikai svešās varas čeka. Ļaunāka par čekistiem bija pašu ļaūžu nodevība. Supes vecākus atriebnoties nošāva čekisti. Supi pašu 1956. gadā nošāva nodevējs Jānis Klimkāns. Pelnījis Kangara vārdu, šis nodeva daudzus. Latvijas atjaunotā brīvība ir izcīnīta asinīm. Otrs Latvijas neatkarības kaņš sākās 1944. gadā. Neaizmirsīsim. Atminēsīmies, pieminēsīm, atgādināsīm.

BŪVDARBI SĀKUŠIES! Ap veco Mūzeja ēku ne tikai apvilks žogs, bet tur jau rosās strādnieki. Izceļ veco sarkano bruģi. Vēl iespējams nodrošināt vietu sarakstā, ko vēlākais rudenī guldīsim pamatakmenī, ziedojot ekspozīcijas un Mūzeja iekārtošanai Nākotnes Namā. Arī Pētera Supes un visu Latvijas brīvības cīnītāju piemiņai un atgādinājumam.

Latvijā. "Latvijas Okupācijas muzeja biedrība", Reģ. nr. 40008018848, AS "SEB banka", SWIFT: UNLALV2X, Konta Nr.: LV67UNLA0002400700517

ASV. Čeki rakstāmi OMFA (ja vajag, ar ziedojuma mērķa norādi) un sūtāmi Ilze Resnis, 10930 Nollwood Drive, Chardon, OH 44024. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

Kanādā. Čeki rakstāmi LRDF (Latvian Relief and Development Fund) ar atzīmi "Okupācijas mūsejam" (ja vajag, arī ar mērķa norādi) un sūtāmi: Dagnija Staško, 16 Elterwater Ave, Nepean, ON K2H5J2. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

Australijā. Čeki rakstāmi (pievienojot mērķa norādi) un sūtāmi mūseja pārstāvei: Ināra Graudiņa, 141 Darley Road, Randwick, NSW 2031.

Lielbritānijā. Čeki rakstāmi (ja vajag, ar mērķa norādi) un sūtāmi mūseja pārstāvei: Inese A. Smith, 36 Fairmount Drive, Loughborough, LE11 3JR vai (ar mērķa norādi) "Latvian Educational Foundation", Catthorpe Manor, Catthorpe, Leicestershire LE17 6DF.

Ar ziedojumu nodrošināts publicitātes projekts